

opnaaedes ogsaa Frihed for en meget begrændset Del Arbejders Bedkommende, dem, der arbejde i den store Industri, nemlig i saadanne Fabrikker og Værksteder, som komme ind under Fabrikloven af 1873; men ikke en Gang alle de Arbejdere, der arbejde paa en saadan Maade, fik Del i Søndagsfriheden, idet der blev gjort en betydelig Mængde Undtagelser deraf. Da Loven altsaa ikke fik en saadan Skikkelse, som det oprindeligt var tilsigtet, er det klart, at den heller ikke vinder almindelig Tilfredshed, og jeg kunde for mit Bedkommende gerne være med til at foretage Forandringer i den. Men de Forandringer, jeg da skulde være med til at ønske, skulde være saadanne, som udvide Søndagsfriheden, som skaffe flere Folk Søndagsfrihed end dem, der have den efter den bestaaende Lov; der kunde efter min Mening være god Grund til at søge Loven udvidet til at omfatte et betydeligt større Antal Arbejdere, end den omfatter for Tiden. For blot at nævne et enkelt Eksempel skal jeg henvise til Bagerfaget. Der er i dette Fag for Djebløkket et meget stærkt Ønske om at faa sikret en ugentlig Fridag, og dette kan tilbøielig opnaas ved, at der sikres en større Søndagsfrihed, end der er for Djebløkket, men dette Fag hører uheldig nok til dem, der ere udelukkede fra den nuværende Lov. En Del af Bagerierne drives som bekendt som Fabrikker, og efter Princippet i Loven skulde de altsaa falde ind under Loven, men de høre ikke desto mindre til den Slags Forretninger, for hvilke der kan dispenseres fra Loven, for hvilke altsaa Loven gøres mere eller mindre ubrugelig. Det er saa meget mere mærkeligt, at dette Fag just er blevet udelukket, som man i Norge har en Lov, der sikrer Bageriernes Søndagsfrihed endogsaa fra Lørdag Aften Kl. 6. Det er derfor mærkeligt, at man slet ikke har villet tage dem med her i Landet, naar der var Tale om at sikre Arbejderne Søndagsfrihed i alt Fald i nogen Udstrækning. Der kunde nævnes en hel Del flere Fag, som ogsaa ere bundne ved Arbejde om Søndagen, foruden Bagerne, der jo ere i meget høj Grad bundne ved Nat- og Dag- og Søndagsarbejde; der kunde nævnes en Del flere Fag, der ere bundne paa samme Maade, og for hvilke der kunde være god Grund til at søge Loven udvidet, saa at de kunne komme i Besiddelse af noget mere Frihed.

Hvis det foreliggende Forslag gik i Retning af at udvide Søndagsfriheden, vilde jeg se paa det med Tilfredshed og ogsaa støtte dets Gennemførelse, men Lovforslaget har jo ikke denne Karakter, det, der foreligger her, er en Indskrænkning i Søndags-

friheden, det gaar ud paa at borttage en Del af den Frihed, som nogle Mennesker have faaet ved Loven og atter føre dem ind i de gamle Forhold, hvor de vare bundne til deres Arbejde paa en Tid, da Folk i alt Fald helst burde være frit for Arbejde. En Forandring af Helligdagsloven i den Retning kan jeg ikke være med til, i hvert Fald ikke, uden at der foreligger om ikke tvingende Grunde, saa dog særdeles gyldige Grunde dertil; og det forekommer mig, efter hvad der foreligger i Bemærkningerne til dette Lovforslag, at der ikke er nogen særlig Grund til at foretage denne Forandring. Det eneste, hvorved dette Lovforslag er motiveret, er en Udtalelse af Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri, vedtaget paa et Møde, og hvortil den siger, at naar Butikkerne ikke maa holdes aabne paa den første Søn- eller Helligdag i Maj eller November, har Thyendet ikke let ved at komme til at betale den Gæld, som det muligvis maatte være kommen til at staa i til den næringsdrivende; og naar de ikke kunne faa Leilighed til at betale deres Gæld netop paa de Dage, blive Pengene let anvendte til andet end til at betale Gæld med, og det bliver saare vanskeligt for ikke at sige umuligt for de vedkommende Haandværkere m. m. at faa deres Tilgodehavende betalt. Det forekommer mig, at det ikke egentlig er nogen Grund til at foretage den Forandring i Helligdagsloven, som her tilsigtes. For det første vil jeg bemærke, at denne Forandring i Loven kommer til at omfatte en stor Del Mennesker, som slet ikke komme ind under de Forhold, som her er Tale om; der er jo en Mængde handlende og Haandværkere, som saa at sige slet ikke have Tjenestefolk iblandt deres Kunder; altsaa ogsaa de skulle bindes til at holde deres Butikker aabne. Ganske vist ere de ikke bundne dertil; men man ved, at Konkurrencen vil bevirke, at naar den ene forretningsdrivende holder aabent, er den anden saa temmelig nødt til at gøre det; det er altsaa at berøve en stor Mængde Mennesker den Frihed, som de hidtil havde. Hvad Thyendets Løn angaar, da bliver den langt fra alle Steder udbetalt halvaarssvis. Der er en stor Mængde Steder her i Landet, i Købstæderne og her i Kjøbenhavn, hvor Lønnen udbetales maanedssvis; dette Thyende kommer altsaa heller ikke i Betragtning ved Motiverne til denne Lov; vil man altsaa ramme det Forhold, her er Tale om, paa de Steder, er man nødt til at gaa til at bestemme, at Butikkerne skulde holdes aabne den første Helligdag i hver